

Helsinki 19.8.2009

Tiedotusvälineille
JULKAISUVAPAA 20.8.2009 klo 9.00

Julkaisu nuorten rikoskäyttäytymisestä ja uhrikokemuksista

Tänään julkaistava Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen nuorten rikoskäyttäytymistä ja uhrikokemuksia käsittelevä tutkimus koostuu nuorisoriikollisuuden kehityssuuntia vuosina 1995–2008 tarkastelevasta katsausosasta sekä neljästä itsenäisestä tutkimusartikkelista. Artikkeleissa käsitellään internetpiratismia, seurustelusuhdeväkivaltaa, nuorten alkoholinkäyttöön liittyviä haittoja sekä nuorten rikoskäyttäytymisen ja uhriksi joutumisen välistä suhdetta.

Teoksen kaikki osat perustuvat Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kuudenteen Nuorisoriikollisuuskyselyyn, joka toteutettiin vuonna 2008. Kyselyyn vastasi 5 826 15–16-vuotiasta nuorta. Nuorten rikollisuutta tutkitaan kyselytutkimuksilla, koska vain pieni osa nuorten tekemistä ja kokemista rikoksista päätyy poliisin tietoon ja sitä kautta rikollisuustilastoihin.

Paljon luvaton verkkolataamista harrastavilla nuorilla myös muu rikoskäyttäytyminen aktiivista

Mikko Aaltonen tarkastelee vertaisverkkojen kautta tapahtuvaa internetpiratismia. Tulokset osoittavat, että tiedostojen luvaton lataaminen ja jakaminen on yleistä suomalaisten nuorten keskuudessa. Nuorisoriikollisuuskyselyn aineistossa 15–16-vuotiaista nuorista 69 prosenttia oli kuluneen vuoden aikana ladannut luvattomasti musiikkia, elokuvia, pelejä tai ohjelmistoja internetistä. Pojat lataavat tyttöjä useammin ja enemmän tiedostoja vertaisverkoista, mutta myös tyttöjen lataaminen on varsin aktiivista. Vaikka luvaton lataaminen on yleistä, lataamisen aktiivisuudessa ja hallussa olevien tiedostojen määrässä on suuria eroja nuorten kesken.

Aaltonen määritteli tutkimuksessaan aktiiviseksi vertaisverkon käyttäjiksi nuoret, jotka lataavat tiedostoja päivittäin ja jolla on yli 1 000 näin ladattua tiedostoa hallussaan. Tutkimukseen vastanneista nuorista joka kymmenes kuului tähän ryhmään. Aktiivisten vertaisverkkokäyttäjien joukko on huomattavasti keskimääräistä aktiivisempaa myös muun rikoskäyttäytymisen osalta: he ovat syyllistyneet selvästi muita useammin sekä varkauksiin että väkivaltaan. Lisäksi vertaisverkkojen aktiivikäyttäjillä on muita nuoria useammin rikollisuudelle myönteiset asenteet. He myös pärjäävät keskimääräistä huonommin koulussa ja käyttävät alkoholia muita nuoria useammin. Aktiivisen vertaisverkkolataamisen taustalla näyttäivät olevan osin samat tekijät kuin muiden normirikkeiden ja rikollisuuden taustalla.

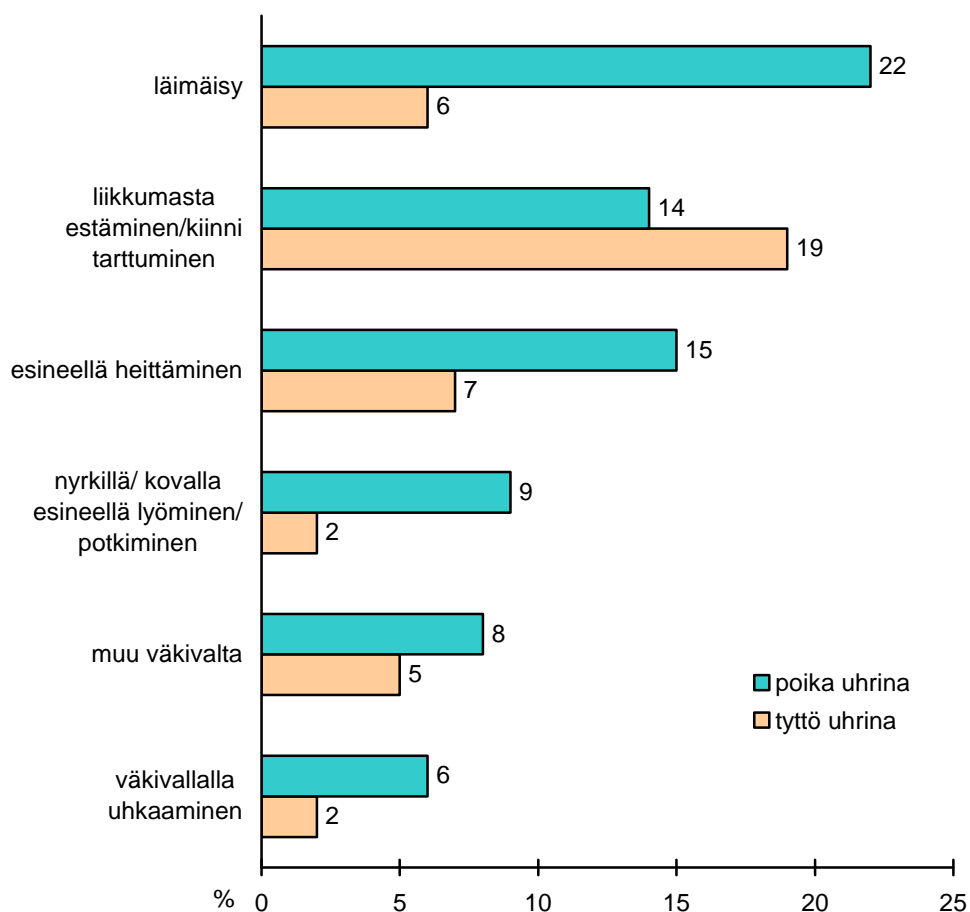
Pojat joutuvat tyttöjä useammin fyysisen seurustelusuhdeväkivallan kohteeksi

Venla Salmi tarkastelee nuorten seurustelusuhteisiin liittyvää väkivaltaa. Tutkimuksen kohteena olivat nuoret, jotka ilmoittivat kyselyhetkellä seurustelewansa vakituisesti. Koko Nuorisoriikollisuuskyselyn aineistossa seurustelewia tyttöjä oli 28 prosenttia ja poikia 19 prosenttia. Tutkimuksessa kysytyjen uhrikokemusten kirjo vaihteli kumppanin mustasukkaisuudesta nyrkillä lyömiseen ja potkimiseen.

Kumppanin mustasukkaisuus, nimittely ja loukkaava käytös olivat yhtä yleisiä kokemuksia tytöille ja pojille. Fyysisen väkivallan kokeminen seurustelusuhhteessa oli sen sijaan yleisempää pojille. Poikien kokemukset myös toistuvasta fyysisestä seurustelusuhdeväkivallasta olivat tyttöjä yleisempiä.

Seurustelevista nuorista joka neljäs oli kokenut fyysistä väkivaltaa tai sen uhkaa nykyisen seurustelukumppaninsa taholta. Yleisintä oli liikkumasta estäminen tai kiinni tarttuminen sekä läimäisy. Seurustelevista tytöistä 2 prosenttia ja pojista 9 prosenttia ilmoitti nykyisen kumppaninsa lyöneen häntä nyrkillä tai kovalla esineellä tai potkineen. (Kuvio 1)

Seurustelusuhdeväkivallan kokeminen liittyy nuorilla riskialttiiseen elämäntyyliin, jossa tehdään kiellettyjä ja rikollisia tekoja sekä joudutaan rikosten ja väkivallan uhreiksi. Samat tekijät näyttävät nousevan keskeisiksi, kun verrataan koko seurustelevien nuorten joukkoa niihin nuoriin, jotka eivät seurustele. Toistuva rikoskäyttäytyminen, rikosten uhriksi joutuminen, päihteiden käyttö sekä heikko koulumenestys olivat seurusteleville nuorille muita nuoria yleisempiä.

Kuvio 1 Joutunut teon kohteeksi vähintään kerran nykyisen seurustelukumppaninsa taholta %, kyselyhetkellä seurustelevista nuorista (N=1 358)

Nuorten alkoholin juomiseen liittyy monenlaisia haittoja ja riskikäyttäytymistä

Hanna Lavikainen tarkastelee nuorten alkoholin käyttöä ja siihen liittyviä haittoja. Nuorisoriikollisuuskyselyyn vastanneista 15–16-vuotiaista nuorista 70 prosenttia ilmoitti juoneensa alkoholia viimeksi kuluneen vuoden aikana. 18 prosenttia ilmoitti juovansa itsensä ”tosi humalaan” ainakin kerran kuukaudessa.

Juomistilanteisiin liittyvät puhtaasti fysiologiset haitat ja myös lievemmat sosiaaliset haitat ovat yleisiä seurauksia nuorten runsaasta kertajuomisesta. Sen sijaan vakava alkoholin juomiseen liittyvä riskikäyttäytyminen (laittomuudet ja seksuaalinen riskikäyttäytyminen) näyttää koskettavan erityisesti valikoitunutta nuorten riskiryhmää, jonka alkoholinkäyttö on humalahakuisuuden lisäksi myös usein toistuvaa.

Alkoholia juoneista nuorista kuusi prosenttia oli viimeksi alkoholia juodesaan osallistunut tappeluun, tehnyt joitain lainvastaista tai joutunut hankaluuksiin poliisiin tai vartijoiden kanssa. Samoin kuusi prosenttia oli suostunut sellaiseen seksiin, jota katui seuraavana päivänä tai oli harrastanut seksiä ilman kondomia.

Rikoksia tekevät nuoret joutuvat useammin myös rikosten uhreiksi

Anssi Keinänen tarkastelee vuosien 2004 ja 2008 Nuorisoriikollisuuskyselyjen aineistoilla, yhdistyykö rikosten tekeminen ja niiden uhriksi joutuminen samoilla nuorilla. Tulosten mukaan nuoret, jotka ovat joutuneet väkivallan tai sen uhan kohteeksi, ovat muita todennäköisemmin myös itse syyllistyneet rikoksiin. Nuoret rikoksen tekijät ja uhrin ovat siis usein samoja henkilöitä.

Keinänen tarkasteli myös nuorten väkivaltakokemusten riskitekijöitä. Selvästi voimakkaimmaksi riskitekijäksi väkivallan uhriksi joutumiselle osoittautui nuoren oma rikoskäyttäytyminen. Rikoskäyttäytymistä mitattiin viimeisen vuoden aikana tehtyjen erityyppisten varkauksien, väkivallan ja huumeiden käytön osalta. Muita nuorten väkivaltakokemuksen riskitekijöitä olivat muun muassa usein tapahtuva alkoholin juominen, riskinottohalukkuus, vapaa-ajan viettäminen itseään vanhempien kavereiden kanssa sekä huono perheen taloudellinen tilanne.

Lisätietoja:

Teos kokonaisuudessaan: Venla Salmi, OPTL, p. 010 366 5350

Internetpiratismi: Mikko Aaltonen, OPTL, p. 010 366 5324

Seurustelusuhdeväkivalta: Venla Salmi, OPTL, p. 010 366 5350

Alkoholin haitat: Hanna Lavikainen, Tampereen yliopisto, p. 040 5317252

Rikosten tekemisen ja uhriksi joutumisen yhteys: Anssi Keinänen, Joensuun yliopisto, p. 040 8657441

Tutkimus on 20.8.2009 klo 9.00 OPTL:n kotisivuilla <http://www.optula.om.fi>

Venla Salmi (toim.): Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset. Nuorisoriikollisuuskyselyiden tuloksia 1995–2008. OPTL:n tutkimuksia 246.

Julkaisun voi tilata Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta puh. 010 366 5355